

Ptáme se právníka

JUDr. Lukáš Michna, LL.M., Ph.D.

Advokát
 Advokátní kancelář Lukáš Michna
 Vojtěšská 212/8
 110 00 Praha 1
 +420 777 189 480
 lukas.michna@aklm.cz

Užití chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online

Poslední dobou se často setkávám s dotazy stran návrhu Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu a jejích dopadů („Směrnice“). Zřejmě nejdiskutovanějšími otázkami jsou ochrana tiskových publikací v souvislosti s digitálním užitím (nyní čl. 15, dříve čl. 11) a užití chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online (čl. 17, dříve čl. 13).

Jak tomu v některých případech evropské legislativy bývá, je i proces přijímání návrhu Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu a jejích dopadů provázen řadou mýtů. Naposledy jsme se mohli s obdobnou mírou

právního mysticismu setkat přibližně před dvěma roky před nabytím účinnosti nového nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2116/679 označované jako obecné nařízení o ochraně osobních údajů (anglicky General Data Protection Regulation, „GDPR“). A jaké byly praktické dopady? Kromě nepochybného osvětového efektu (některé firmy se dozvěděly, že něco jako osobní údaje a jejich ochrana existuje, dokonce i v českém právním řádu, a dokonce už od roku 1992) a zvýšených nákladů na expertní služby byly skutečné praktické dopady nabytí účinnosti GDPR minimální; přestože všichni stále asi máme, tak jako před tím, v telefonu rozsáhlé seznamy pracovních kontaktů (nepseudonymizované) a přestože asi málokdo o této skutečnosti své kontakty informoval, stále ještě asi nikdo z nás není chudší o 20 mil. EUR, které nám podle

zvěstovatelů jediné pravdy v období před nabytím účinnosti GDPR za tento téměř hrdelní zločin hrozily.

Velmi podobně tomu dle mého názoru bude i nyní, pokud jde o prakticky zanedbatelné dopady Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu, na život nás prostých jednotlivců. Směrnice se nicméně může podstatně dotknout fungování společností, které mají svůj obchodní model postavený na online sdílení obsahu uživateli.

Užití chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online bylo v původním návrhu Směrnice obsaženo v čl. 13. Po hlasování 26. 3. 2019 v Evropském parlamentu bylo znění návrhu Směrnice změněno a problematika užití chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online byla přesunuta do čl. 17. Nadále budu pracovat s aktuálním zněním čl. 17 návrhu Směrnice.¹

¹ Návrh Směrnice je dostupný na:
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2019/03-26/0231/P8_TA-PROV\(2019\)0231_CS.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2019/03-26/0231/P8_TA-PROV(2019)0231_CS.pdf)

Článek 17 – Užití chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online

1. Členské státy stanoví, že poskyvatelé služeb pro sdílení obsahu online provádějí sdělení veřejnosti nebo zpřístupnění veřejnosti pro účely této směrnice, pokud poskytují veřejnosti přístup k dílům chráněným autorským právem nebo jiným předmětům ochrany nahraným svými uživateli. Poskyvatel služeb pro sdílení obsahu online je proto povinen získat od nositelů práv uvedených v čl. 3 odst. 1 a 2 směrnice 2001/29/ES svolení ke sdělení nebo zpřístupnění děl nebo jiných předmětů ochrany veřejnosti, například uzavřením licenční smlouvy.

Z komentovaného ustanovení vyplývá, že za subjekty sdělující nebo zpřístupňující díla veřejnosti² mají být považováni poskyvatelé služeb pro sdílení obsahu online („provozovatelé platform“) i v případech, kdy tento obsah prostřednictvím jejich platformy fakticky sdílí její uživatelé.

Tudíž nikoli uživatelé, ale provozovatelé platform jsou sdělovateli/zpřístupňovateli chráněného obsahu veřejnosti. Proto jsou provozovatelé platform povinni získat od nositelů práv svolení, nejlépe uzavřením licenční smlouvy.

2. Členské státy stanoví, že pokud poskyvatel služeb pro sdílení obsahu online získal svolení, například uzavřením licenční smlouvy, vztahuje se toto povolení rovněž na úkony prováděné uživateli služeb, na něž se vztahuje článek 3 směrnice 2001/29/ES, pokud nejednájí v rámci podnikatelské činnosti a pokud jejich činnost nevytváří významné příjmy.

Logicky na výše uvedené navazuje, že svolení, udělené provozovateli platformy, pokrývá i veškeré úkony uživatelů na platformě.

Výjimka je stanovena, pokud prostřednictvím platformy uživatel provádí podnikatelskou činnost a/nebo tato činnost vytváří významné příjmy („profesionální uživatel“). Profesionální uživatel si na sdílení chráněného obsahu musí obstarat vlastní svolení od nositelů práv.

3. Pokud poskyvatel služeb pro sdílení obsahu online provádí sdělení nebo zpřístupnění veřejnosti za podmínek stanovených v této směrnici, nevztahuje se na situace, na něž se vztahuje tento článek, omezení odpovědnosti podle čl. 14 odst. 1 směrnice 2000/31/ES. Prvním pododstavcem tohoto odstavce není dotčena možnost použít čl. 14 odst. 1 směrnice 2000/31/ES na tyto poskytovatele služeb pro účely nespádající do oblasti působnosti této směrnice.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu) stanoví v čl. 14 odst. 1 výjimku z odpovědnosti poskytovatele služby za obsah uložený uživatelem.

To by ale prakticky vylučovalo nutnost získat si vlastní souhlas od nositelů práv pro provozovatele platformy, jak to vyžaduje Směrnice ohledně chráněného obsahu, proto je zde stanoveno, že vyloučení odpovědnosti poskytovatele služby podle směrnice o elektronickém obchodu v případě chráněného obsahu sdíleného na platformě neplatí.

4. Pokud není svolení poskytnuto, odpovídá poskyvatel služeb pro sdílení obsahu online za neoprávněná sdělení nebo zpřístupnění děl chráněných autorským právem a jiných předmětů ochrany veřejnosti, pokud neprokáže, že:

Není-li svolení nositelem práv poskytnuto, odpovídá provozovatel za neoprávněné sdělení/zpřístupnění chráněného obsahu na jeho platformě.

Provozovatel platformy se může liberovat při splnění podmínek al. a) až c).

a) vynaložil veškeré úsilí k získání svolení, a

K al. a) není zcela zřejmé, jak se bude v praxi vykládat požadavek na vynaložení „veškerého úsilí“. Použití slovního spojení dle mého názoru není optimální, vyplývá mi z něj, že pokud vynaložím opravdu „veškeré úsilí“, pak zpravidla i dosáhnu požadovaného výsledku. Občanský zákoník pracuje s pojmy „potřebné úsilí“, „dostatečné úsilí“, a spojení „veškeré úsilí“ používá např. v případě objektivní odpovědnosti u § 2927 při liberaci z odpovědnosti za škodu způsobenou provozem dopravního prostředku. Z uvedeného plyne, že vyvinout „veškeré úsilí“ bude prakticky znamenat objektivní odpovědnost za dosažení výsledku – získání souhlasu nositelů práv, kdy liberačním důvodem budou pouze skutečnosti mimo kontrolu provozovatele platformy.

b) v souladu s vysokými odvětvovými standardy odborné péče vynaložil veškeré úsilí k zajištění nedostupnosti konkrétních děl a jiných předmětů ochrany, o nichž mu nositelé práv poskytli relevantní a nezbytné informace, a v každém případě

K al. b) jedná se o požadavek na zajištění nedostupnosti konkrétního chráněného obsahu. Z textu plyne, že se jedná o průběžnou kontrolu obsahu, kterou provozovatel platformy vykonává i bez podnětu nositelů práv nebo třetích osob v konkrétním případě.

c) ihned poté, co od nositelů práv obdržel dostatečně odůvodněné oznámení, znemožnil přístup k oznámeným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo je odstranil ze svých internetových stránek a vynaložil veškeré úsilí k zamezení jejich budoucímu nahrání v souladu s písmenem b).

Předpokládá se nicméně součinnost s nositeli práv, kteří provozovateli platformy sdělí potřebné informace. Na rozdíl od předchozí verze návrhu Směrnice není přímo použita konstrukce „upload filtru“, je na provozovateli platformy, jakým způsobem k zajištění nedostupnosti konkrétního chráněného obsahu přistoupí. Technická opatření formou „upload filtrů“ budou zřejmě neefektivnější, např. v kombinaci s lidským prvkem. Prakticky významná bude předpokládaná součinnost nositelů práv; nebude-li součinnost poskytnuta, bude to znamenat vyloučení nebo omezení odpovědnosti provozovatele platformy.

K al. c) je třeba pružně reagovat na podněty, pokud jsou učiněny.

² Ve smyslu čl. 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

<p>5. Při určování, zda poskytovatel služby splnil své povinnosti podle odstavce 4, a s ohledem na zásadu proporcionality se zohlední mimo jiné:</p> <p>a) druh a rozsah služeb, jejich cílové publikum a typ děl a jiných předmětů ochrany nahraných uživateli služby a</p> <p>b) dostupnost vhodných a účinných prostředků a jejich náklady pro poskytovatele služeb.</p>	
<p>6. Členské státy stanoví, že odpovědnost poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online, jejichž služby dosud byly k dispozici veřejnosti v Unii po dobu kratší tří let a kteří mají roční obrát nižší než 10 milionů EUR, vypočtený v souladu s doporučením Komise 2003/361/ES1, podle odstavce 4 je omezena na dodržení podmínek uvedených v odst. 4 písm. a) a na povinnost ihned poté, co obdrží dostatečně odůvodněné oznámení, zne-možnit přístup k oznámeným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo je odstranit ze svých internetových stránek. Pokud průměrný měsíční počet jedinečných návštěvníků těchto poskytovatelů služeb vypočtený na základě předchozího kalendářního roku překročí 5 milionů, mají rovněž povinnost prokázat, že vynaložili veškeré úsilí k zamezení dalšímu nahrávání oznámených děl a jiných předmětů ochrany, o nichž nositelé práv poskytli relevantní a nezbytné informace.</p>	<p><i>Směrnice stanoví zmírnění povinností provozovatelů platforem, které (i) v EU fungují méně než 3 roky a [kumulativně] (ii) mají roční obrát nižší než 10 mil. EUR.</i></p> <p><i>I na provozovatele těchto „malých“ platforem se nicméně bude vztahovat povinnost pružně reagovat na oznámení o porušení práv k chráněnému obsahu, a pokud průměrný počet jedinečných návštěvníků za měsíc překročí 5 mil., mají preventivní povinnost ohledně chráněného obsahu, k němuž nositelé práv poskytli potřebné informace.</i></p>
<p>7. Spolupráce mezi poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online a nositeli práv nesmí vést k omezování dostupnosti děl nebo jiných předmětů ochrany nahraných uživateli, které neporušují autorské právo a práva s ním související, včetně případů, kdy se na tato díla nebo jiné předměty ochrany vztahuje výjimka nebo omezení. Členské státy zajistí, aby uživatelé služeb pro sdílení obsahu online v každém členském státě mohli při nahrávání a zpřístupňování obsahu vytvořeného uživateli služeb pro sdílení obsahu online využívat kteroukoli z těchto existujících výjimek či omezení:</p> <p>a) citace, kritika, recenze;</p> <p>b) užití pro účely karikatury, parodie nebo pastiše.</p>	<p><i>K ochraně svobody slova Směrnice stanoví garanci, že žádným opatřením v souvislosti s chráněným obsahem nesmí dojít k omezení projevu a obsahu, která neporušují autorské právo.</i></p>
<p>8. Uplatňování tohoto článku nesmí vést k žádným obecným povinnostem v oblasti dohledu. Členské státy stanoví, že poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online poskytnou nositelům práv na jejich žádost přiměřené informace o fungování jejich postupů s ohledem na spolupráci uvedenou v odstavci 4, a pokud byly mezi poskytovateli služeb a nositeli práv uzavřeny licenční smlouvy, informace o užití obsahu, na něj se tyto smlouvy vztahují.</p>	
<p>9. Členské státy stanoví, že poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online musí zavést účinné a rychlé mechanismy pro stížnosti a nápravu, které uživatelé jejich služeb budou moci využívat v případě sporů týkajících se znemožnění přístupu k jimi nahraným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo jejich odstranění.</p> <p>Pokud nositelé práv požádají o znemožnění přístupu k jejich konkrétním dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo o jejich odstranění, musí svou žádost řádně odůvodnit. Stížnosti podané v rámci mechanismu stanoveného v prvním pododstavci jsou vyřizovány bez zbytečného odkladu a rozhodnutí o znemožnění přístupu k nahranému obsahu nebo o jeho odstranění podléhají přezkumu člověkem. Členské státy rovněž zajistí, aby pro řešení sporů byly k dispozici mimosoudní nápravné mechanismy. Tyto mechanismy musí umožňovat nestranné řešení sporů a nesmějí uživateli bránit ve využití právní ochrany, kterou mu poskytuje vnitrostátní právo, aniž jsou dotčena práva uživatelů na účinnou soudní ochranu. Členské státy zejména zajistí, aby uživatelé měli přístup k soudu nebo jinému příslušnému justičnímu orgánu za účelem uplatnění výjimky z autorského práva a práv s ním souvisejících nebo jejich omezení.</p> <p>Tato směrnice se nedotýká oprávněných způsobů užití, jako je užití na základě výjimek nebo omezení stanovených právem Unie, a nesmí vést k identifikaci jednotlivých uživatelů ani ke zpracování osobních údajů jinak než v souladu se směrnicí 2002/58/ES a nařízením (EU) 2016/679.</p> <p>Poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online informují své uživatele prostřednictvím svých obchodních podmínek o tom, že uživatelé mohou užívat díla a jiné předměty ochrany na základě výjimek z autorského práva a práv s ním souvisejících nebo omezení těchto práv stanovených v právu Unie.</p>	<p><i>K ochraně svobody slova Směrnice dále stanoví povinnost provozovatelů platforem zavést účinný mechanismus pro řešení sporů s uživateli ohledně oprávněnosti znepřístupnění sdíleného obsahu. V rámci postupu znepřístupnění chráněného obsahu provozovatelem platformy navíc musí, minimálně jako revizní, být zařazen lidský prvek.</i></p> <p><i>Jako další garance svobody slova je stanovena i povinnost pro nositele práv, pokud budou žádat o znepřístupnění chráněného obsahu, svou žádost dostatečně odůvodnit.</i></p>
<p>10. Od ... [den vstupu této směrnice v platnost] uspořádá Komise ve spolupráci s členskými státy dialogy se zúčastněnými stranami o osvědčených postupech spolupráce mezi poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online a nositeli práv. Komise po konzultaci s poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online, nositeli práv, organizacemi uživatelů a jinými relevantními zúčastněnými stranami a s ohledem na výsledky dialogů se zúčastněnými stranami vydá pokyny pro uplatňování tohoto článku, zejména pokud jde o spolupráci uvedenou v odstavci 4. Při diskusích o osvědčených postupech by měla být mimo jiné věnována zvláštní pozornost nutnosti zajistit rovnováhu mezi základními právy a uplatňováním výjimek a omezení. Pro účely těchto dialogů se zúčastněnými stranami mají organizace uživatelů přístup k přiměřeným informacím od poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online o fungování jejich postupů podle odstavce 4.</p>	